

Osnova nálezové zprávy

(podle Směrnice č. 8/2007 ředitele ARÚ AV ČR, Praha, v.v.i. „Standardy evidence terénních výzkumů a archivace terénní dokumentace v Archeologickém ústavu AV ČR, Praha, v.v.i.“ a příslušné směrnice ARÚ AV ČR, Brno)

Povinnou přílohou každé nálezové (investorské) zprávy je vyplněný formulář Zpráva o archeologické akci obsahující mj. číslo výzkumu a prostorovou identifikaci akce (pro ARÚ AV ČR, Brno je nutné jako součást nálezové zprávy vyplnit evidenční list podle vzoru dostupného na webových stránkách). U rozsáhlejších zpráv se pro lepší orientaci v textu přikládá obsah.

1. Lokalizace a okolnosti výzkumu

- (a) Slovní popis lokalizace výzkumu (katastrální území, administrativní název obce, traťové jméno, případně další slovní popis), zopakování základní prostorové identifikace v souřadnicích.
- (b) Podnět k provedení výzkumu, údaj o stavebníkovi či jiném původci terénního zásahu (v případě záchranných výzkumů).
- (c) Složení výzkumného týmu, spolupracující instituce (včetně dodavatelů technických a kopáčských prací atd.).
- (d) Koreferent(i) výzkumu (jméno, instituce).
- (e) Časové vymezení terénního výzkumu.

2. Geografický a sídelní kontext naleziště

- (a) Geografické prostředí naleziště, jeho vztah ke krajině a minulé i současné sídelní struktuře.
- (b) Geologická a geomorfologická situace naleziště.
- (c) Podloží a půdní pokryv.

Autor nálezové zprávy zpracovává tyto body na základě vlastního pozorování nebo podle podkladů přizvaného specialisty. Případný expertní posudek jakož i další zdroje (např. druhy a čísla speciálních map apod.), je třeba citovat.

3. Historie naleziště

Údaje o předchozích výzkumech na nalezišti a okolí ve výběru, který autor považuje za vhodný; odkazy na předchozí sezóny výzkumu, jiné nálezové zprávy atd.

4. Cíle a metoda výzkumu

- (a) Teoretické otázky sledované výzkumem.
- (b) Stručný popis a zdůvodnění metody výzkumu. Zejména je třeba zdůvodnit případný výběr určité části naleziště k výzkumu, vzorkovací postupy apod.
- (c) Informace, kdo výzkum zaměřil, jakým způsobem, kde je uložena měřičská dokumentace. Pokud není uložena v ARÚP, nutno přiložit výpis zaměřených bodů se souřadnicemi a/nebo jejich databázi.

5. Popis terénní situace

Popis sond, stratigrafických jednotek a/nebo objektů včetně jejich dílčích částí (vrstev), jejich datování a autorova interpretace (příp. uvést i nemožnost datování, absenci nálezů atd.). U výzkumů se složitější stratografií sestavujeme vývojový diagram (tzv. Harrisovu matici). Stratigrafické jednotky interpretujeme jako prvky širších vývojových horizontů. U jejich datování uvádíme metodu; při typologickém datování (zejména v raném a vrcholném středověku) je vhodné uvést odkaz na archeologický inventář (např. typ keramiky), podle kterého bylo datováno.

6. Zhodnocení výsledků výzkumu

- (a) Stručné shrnutí získaných poznatků a zhodnocení zpracované etapy výzkumu; nastínění otázek, které výzkum otevřel.

- (b) Návrh dalšího postupu výzkumu (u zjišťovacích výzkumů).
- (c) Vyhodnocení plochy výzkumu z hlediska archeologické památkové péče. Sdělení, zda plocha výzkumu je nadále plochou s archeologickými nálezy ve smyslu zákona; návrh režimu plochy archeologické lokality.
- (d) Výčet speciálních analýz (odkazy na provedené expertní posudky), informace o tom, jaké další expertízy se provádějí či budou provádět.
- (e) Shnutí závěrů koreferentských komisí s odkazy.

7. Seznam nálezů

Povinnou součástí nálezové zprávy je seznam nálezů v tabelární formě, který vznikne rozšířením přírůstkového deníku (seznamu sáčků) příslušného výzkumu o počet (či jinou kvantifikaci) nálezů. Seznam nálezů obsahuje:

- přírůstkové číslo, tj. číslo nejmenší evidenční jednotky v rámci výzkumu (nejčastěji jde o číslo sáčku);
- datum;
- číslo sondy či jinak určené části výzkumu (je-li rozlišováno);
- označení většího logického celku archeologického kontextu (objektu, stratigrafické jednotky);
- označení případné části většího logického celku (sektor, vrstva v objektu);
- datování (většího logického celku, příslušné stratigrafické jednotky);
- obsah (rozlišují se základní kategorie nálezů: celé nádoby, keramické zlomky, zvířecí kosti, mazanice, příp. další druhy artefaktů a ekofaktů). Obsah je třeba uvádět kvantitativně, tj. počty kusů, případně celkovou hmotnost. Seznam nálezů je vhodné archivovat i jako databázi, přičemž kvantitativní údaje je nutno uvádět tak, aby bylo možné jejich počítačové zpracování.

Označení nálezů a obalů

Pokud není s vedením ARÚP dojednáno jinak, nálezy a jejich obaly se označují a popisují číslem výzkumu (ve tvaru čísla jedničky, např. 123/07), přírůstkovým číslem (např. 4567) a pořadovým číslem v rámci jednoho přírůstkového čísla (celkem tedy 123/07-4567-1). Pokud není možno na nálezu vepsat celé označení, přednost se dává přírůstkovému číslu. Na Moravě se inventární číslo skládá v tomto tvaru: číslo katastru podle Číselníku obcí ČR-pořadové číslo inventáře/rok, pokud ovšem není s vedením ARÚB dojednáno jinak.

8. Další seznamy

V tabelární podobě se do nálezové zprávy zařazují i další okruhy informací, zejména seznam objektů či stratigrafických jednotek se stručným popisem, seznam a popis vrstev, seznam vzorků, seznam fotografií a plánů atd. Ve všech případech se doporučuje tato data archivovat nejen v tištěné podobě a jejím digitálním ekvivalentu (*.pdf), ale i v podobě tabulky/databáze (*.xls; *.csv; *.txt).

9. Obrazové přílohy

9.1. Mapy

Výřez(y) mapy vhodného měřítka s vyznačením plochy výzkumu.

9.2. Plány

- (a) Celkový plán výzkumu s rozložením sond, objektů, stratigrafických jednotek atd. v přiměřeném měřítku.
- (b) Dílčí plány jednotlivých sond či objektů, včetně řezů. Do nálezové zprávy jsou zpravidla zařazovány upravené kopie plánů (překreslené perem, naskenované a korigované, vektorizované apod.). K archivaci terénních originálů viz níže.

9.3. Vývojový diagram

Nezbytný u výzkumů se složitější stratografií.

9.4. Fotografie

Do nálezové zprávy je vhodné zahrnout jen výběr terénních fotografií, zpravidla v podobě obrazových příloh/tabulek. Popisy fotografií se uvádějí buď přímo k fotografiím, nebo do seznamu fotografií, připojeného na konec nálezové zprávy. Nálezová zpráva může odkazovat na další fotografie uložené ve fotoarchivu nebo archivu digitálních dat ARÚP. Je žádoucí, aby fotografie v nálezové zprávě byly označovány číslem dokumentu Digitálního archivu.

9.5. Obrazová a jiná dokumentace movitých nálezů

Popis či vyobrazení movitých nálezů nejsou povinné, připojeny však být mohou, pokud to autor nálezové zprávy považuje za vhodné. V takovém případě se doporučuje zařadit zejména výběr důležitých předmětů či souborů.

10. Originály terénní dokumentace

Originály terénních záznamů, včetně plánů, náčrtů, deníku výzkumu a přírůstkového seznamu, nejsou součástí vlastní nálezové zprávy; jejich archivace je nicméně žádoucí. Předání do archivu se uskutečňuje po dohodě vedoucího výzkumu s odpovědnými pracovníky archivu ARÚP. Povinností vedoucího výzkumu je uchovat po dobu 5 let od ukončení výzkumu nebo uložit do archivu ARÚP všechny doklady, které dokládají vynaložení pracovních a technických kapacit na vedení výzkumu, např. deník výzkumu, evidenci docházky apod.